

Руїни замку
Матвія Миколайовича Орла

Під ПРАПОРОМ таємних гір

с. Тайкури

Де річка Сорока

Це село розташувалося на межі зі Здолбунівським, Гощанським та Острозьким районами. Та й до Рівного недалеко – всього якійось 15 кілометрів. Мова йде про Тайкури, що у Рівненському районі. Легенда розповідає, що там, де нині це село, здіймалося навколо глибокої улоговини. Їх перетинала річка Со-

рока. Високі гори вкривалися незайманим лісом. В ущелинах кам'яних брил ховалися від ворогів місцеві жителі. А хованки ці називалися "тайні гори" – таємні гори. Звідси й Тайкури.

Перша писемна згадка про це село належить до 1570 року. Як розповів мені вчитель історії місцевої школи Гор Бернцкий (див. фото), село належало панам Шпанівським. А після одруження Теодори Шпанівської з Юрієм Вишневецьким відійшло до цього княжого роду. У 1614 році на прохання князя Яреми Вишневецького польський

Але гордість за таємні гори – ось той символічний прапор, завдяки якому підняли з попелу і відродили життя у славетному селі.

Головиха

Валентина Музичко з підприємецями Анатолієм Гавлитюком та Теофілом Сергатюком

Нині у Тайкурах проживають трохи більше 600 чоловік, половина з них пенсіонери. Тут не вдалося зберегти цілісний сільськогосподарське підприємство. Зате діють шість фермерських господарств, два ПСП: "Загребля" та "Ольга і Р.", кооператив "Резонанс". Село чепуреньке, хоч поють його спалені руїни дитсада та бездорожжя. Ми із сільським головою Валентиною Музичко пройшлися по Тайкурах. Усі смітники, як буває після зими, тайкурці прибирали перед Пасхою. Гордиці також чергуються чорною ділянкою щойно поса-

ни Верхотурова в окрасю місцевої Свято-Покровської церкви. Намолени, сподіваючись, протягом століть, вони стануть ще одним оберегом Тайкур.

Орден шукав героя 59 років

Добрі дива трапляються і наш час. Івана Максимовича Христофа орден Слави III ступеня шукав по воєнних і мирних дорогах майже 59 років. Це не єдина бойова нагорода тайкура. Коли вилучив Романа Ішов служити в українську армію, він знав, що його дідусь має орден "За мужність", Великої Вітчизняної війни, медалі "За бойові заслуги", Жукова. А орден Слави Іван Максимович уже й не чекав. У грудні 1944 року офіцер сказав Іванові, що той представлений до нагороди, але хіба тоді воювали заради нагороди?

– За який бій вам належить така висока відзнака? – запитує у Максимовича, який щойно зі своїм сімейством посадив картоплю і сів трохи перелюшки.

– Я дзедьбиного перебував у розвідці. І ось одного разу отарший лейтенант кличе мене і ще одного добровольця-поліщука до себе і наказує: "Бачите дерева? Там сидить снайпер. Він убив уже багатьох наших. Маєте знищити його". Бив він справді влучно, бо тільки підставило постелу чи каску, як куля тут же потрапляє в них. Мого товариша він застрів-

король Зігмунд III надав Тайкурам привілей на статус містечка, самоврядування на магдебурзькому праві, а отже, й дозвіл на проведення торгів та ярмарків. У привілей було вписано також міський герб і прапор. На гербі був зображений святий Юрій Змієборець. А на прапорі жовтий хрест.

Гордість

І ось під цим прапором ось уже майже 390 років живуть тайкурці, зводяться будівлі, міняються покоління, ростять хліб, йдуть на війну і творять мирне життя. Залишається тільки гордість за своє село. Як ось у вчительки із 45-річним стажем Людмили Павліни Бричок (див. фото), постійної авторки нашої газети. 16 березня 1944 року, щойно відгнали канонади, організувала вона вчечаня у Тайкурах. Нині у школу ходить уже третє покоління її учнів. Голова ветеранської організації і села, відмінник народної освіти, володарка медалі ім. Макаренка (в області їх усього 6), Людмила Павліна не дає спокою нікому, коли треба відстояти честь села. Народилася у родині священика.

Тому розповідає насамперед про духовне життя Тайкур: – До 1939 року кожного 10 серпня на святого Лавра у костелі звучав орган. І католики, і православні у селі жили дружно.

Треба підкреслити, що в Тайкурах не тільки костел є польською будівлею. На халь, прийшли "совіти" і лаврнівський костел зруйнували, зробили тут склад. На щастя, залишилась будівля школи, яку експлуатують і нині. Хоч, звичайно, вона потребує ремонту. Тайкурам не пощастило й у 1943 році. Село майже вщент було спалене фашистами.

У 2002 році у селі проведено газ. Тобто тепло і затишок в оселях забезпечені. Сама Валентина Романівна – колишня працівниця торгівлі. Але ось уже відгук обрана сільським головою. Із своєї години ранку що жінку вже можна побачити на роботі. Клопочеться про добробут односельців. При ній заснували сільськогосподарське комунальне підприємство. Околоме Юго Анатолій Гавлитюк – ще не так давно безробітний. Рівненський районний центр зайнятості виділив Ана-толію кредит, і чоловік став ще й фермером. Ще один безробітний Теофіл Сергатюк береться також за сприяння РЦЗ відродити загорілу справу. Каже Теофіл Костянтинович:

– Не можу дивитися, як наші жінки тягають торби в автобус, щоб продати лишки молока чи іншого вирощеного добра. Б'дижнула друга життя головиха і у діяльність культурно-дозвілельного комплексу. Тут у будинку культури займаються тайкурці в гуртках "Умлі руки", художнього читання. А найцікавіші згуртувалися в ансамблі "Хуторночка" та "Надвечір'я".

В будинку культури якраз затіяли ремонт. Завдяки організації громадських робіт вдається оновити вогнище культури. За лагодженням сцени ми застали Степана Дейнеку. Не могла Валентина Романівна обминути сільський магазин – свою, так би мовити, колишню стихію. У магазині споживчої кооперації є все до вибору, до колгоспу. А продавцем тут ось уже 22 роки Валентина Нестерович (на фото). Каже, щоб працювати тут, треба мати силу, терпіння і здоров'я.

Іконописець

Прямуємо до ще однієї сільської знаменитості. У дворі нас зустрів зовсім не злий собака. Повідав господаря гавкотом, і через кілька хвилин, коли ми вже служили розповідь Володимира Верхотурова, лашався біля наших ніг і намагався лизнути за руку. Коли Володимир Гнатович розповідав про свою майбутню роботу "Пророцтво Ісаї", у нього світлилися добром незвичайні очі. Рідко у наш час дзеркало душі буває таким світлим і теплим. Автор показує свої готіві картини "Свята Трійця", "Апостол Петро", "Апостол Павло". Іко-

титанковому рові. Як бачу, підкрадається фашист до мене. Та я випередив його і вистрелив першим.

В орденській книжці ветерана є підпис М.Горбачова. Очевидно, спочатку орден не міг надсонати нашого героя ще в роки війни, а потім розпад СРСР також став на заваді отримання високої нагороди. І ось нарешті справедливість восторжествувала.

У Тайкурах люблять свято Перемоги. Якось діти ще одного односельчанина – Ярослава Калачика – запропонували 9 травня садити картоплю. Ярослав Муйсевич відповів по-батьківськи:

– Люди голови покляли за Перемогу, а ви мені пропонуєте в цей день у землі колотися?!

Знаменитості

У сільській раді нам дали список знаменитих людей, які народилися в Тайкурах. Серед них не лише Шпанівські, Вишневецькі. Колись наполовину польське село нині офіційно має лише одного поляка – Йосипа Станіславовича Шиглевського. Міняються часи – змінюються й національності та роди. Ми розповіли про кількох знаменитих і водночас простих тайкурців. У списку тих, ким пишуться тайкурці, кандидат наук Михайло Рижук (живе у Мінську), викладач інституту слов'янознавства Тихон Сніцаревич, хірург у Острозі Ярослав Жалобний, директор "Рівненської книжототи" Микола Савардлюк та багато інших.

...Таємне і водночас відверте село Тайкури. Ось на одній з вулиць стоїть хрест. Його поставили не так давно – у 1991 році. Старожили розповідають, що саме на цьому місці колись загинули у нерівному бою козаки. А неподалік – урочище Черпак. Тут водяться бобри. А скільки міг

А колись і ми були молодими...
Андрій БАБЕНЦЬ

бу розказати замок, якби його не розібрали по камінцю. Та ніщо не вичне. Вичним є лише бахання життя. І цей полк віку народжує все нові і нові покоління тайкурців.
Фото Ростислава МІРОНЮКА